

شهر و زندگی؛ رابطه دوسویه‌ای که دولت مردم‌سالار آن را فراموش کرده است

دولت و امیدهای بر باد رفته مردم

کسی که در شهر زندگی می‌کند و احساس وابستگی اجتماعی در آن دارد، شهر را خانه خود می‌داند و به آن احساس تعلق دارد. بر همین اساس، «حقوق شهروندی» در مهندسی اجتماعی نظام شهری نقش دارد. در بخش تأمین نیازهای کالبدی شهری نیز حقوق شهروندی مقوله‌ای می‌شود که مطالبات و نیازهای اجتماعی در شهر را سازمان‌دهی می‌کند. از سوی دیگر، در مقوله حقوق شهروندی، بعد آرمانی و تأمین نیازهای معنوی و اخلاقی آدم‌ها نیز مطرح می‌شود.

آذر فخری، روزنامه‌نگار

بچه‌هایی را که در بخش تفکیک زباله کار می‌کنند در اثر عفونت بیماری‌های مختلف می‌میرند و در زیر خاک همان محل تفکیک زباله دفن می‌شوند، به خاطر دارید؟ خبر آن دو کارتن‌خواب را که در اثر سرما، و درست جلوی در بسته گرم خانه‌جان سپردند، شنیده‌اید؟

افزایش فقر و بی‌خانمانی و کارتن‌خوابی هر روز از رسانه‌های مختلف اعلام می‌شود. اما نگرانی اصلی مسئولان ما و حتی دغدغه‌های‌شان با جنس نگرانی‌ها و دغدغه‌های مردم کف خیابان هم‌خوانی ندارد. مسئولان ما مشغول چانه‌زنی بر سر ابقای‌شان پس از بازنشستگی‌اند و نیز چانه‌زنی بر سرافزایش نرخ بنزین، و نه نگران شدن نان و نه گران‌تر و گران‌تر شدن بی‌رویه اقلام و ارزاق ضروری مردم که صرفاً برای زنده‌ماندن و گذران، ناچار از خریدن آن‌ها هستند. نگرانی مسئولان ما، جایگاه حزب و فرآکسیون‌شان است در چالش برای به دست آوردن فلان وزارت‌خانه و معاونت برای فرزندان بی‌کار و دوستان و آشنایان فاقداکار استاد گردان‌شان... مسئولان ما با چنین گرفتاری‌هایی، بدیهی است که نمی‌توانند یک عصر پنج‌شنبه، به تنهایی و بدون همراهی هیچ محافظ و معاون و منشی، پس از یک مژگ‌سوار، در میدان انقلاب پیاده شوند، دست‌های‌شان را توی جیب‌شان

بگذارند و به سیر و سیاحت در میان آشفته‌بازار دست‌فروشان‌ی برونند که گاهی برای فروختن جنس‌شان، دست به دامن رهگذران می‌شوند و التماس می‌کنند. البته که مردم کف خیابان، این‌را می‌دهند. گران‌عزیز، مشکلاتی به آن بزرگی و چالش‌هایی تا آن حد در دسرساز ندارند. مردم کف خیابان، کودکانی هستند که از ده سالگی، زیر دست پیمانکار زباله تفکیک می‌کنند و اگر از آن محیط و بیماری‌هایش جان سالم به‌در ببرند، روزی چندین بار عذاب تجاوز و تعرض را تجربه می‌کنند، معتاد می‌شوند. کارتن‌خواب یا گور خواب می‌شوند و در نهایت از سرما و گرسنگی می‌میرند. چنان می‌میرند که انگار هرگز نبوده‌اند. داستان «حقوق شهروندی» و توسعه آن در این کهن دیار، چنین آغاز می‌شود:

روزی روزگاری حقوق شهروندی!

دکتر سید یعقوب موسوی، عضو هیأت علمی گروه جامعه‌شناسی دانشگاه اُهر، از چنین آغازی می‌کند: حقوق شهروندی، هم در ادبیات سیاسی، هم در ادبیات اجتماعی و هم در ادبیات شهری موضوعی جدید است. حقوق شهروندی سعی دارد تناقضات و تعارضات زندگی شهری را کاهش دهد و تعدیل کند. شهروندی از مفاهیم نوینی است که به‌خصوص به برابری و عدالت توجه دارد. حقوق شهروندی آمیزه‌ای است از وظایف و مسئولیت‌های شهروندان در قبال یکدیگر. مقوله «شهروندی» وقتی تحقق می‌یابد که همه افراد یک جامعه از

کلیه حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشند و به فرصت‌های مناسب اقتصادی و اجتماعی دسترسی داشته باشند. دکتر موسوی معتقد است: کسی که در شهر زندگی می‌کند و احساس وابستگی اجتماعی در آن دارد، شهر را خانه خود می‌داند و به آن احساس تعلق دارد. بر همین اساس، «حقوق شهروندی» در مهندسی اجتماعی نظام شهری نقش دارد. در بخش تأمین نیازهای کالبدی شهری نیز حقوق شهروندی مقوله‌ای می‌شود که مطالبات و نیازهای اجتماعی در شهر را سازمان‌دهی می‌کند. از سوی دیگر، در مقوله حقوق شهروندی، بعد آرمانی و تأمین نیازهای معنوی و اخلاقی آدم‌ها نیز مطرح می‌شود تا به این ترتیب، محیطی آرام‌بخش در عین حفظ کرامت انسانی، برای شهروندان فراهم شود. چنین شهروندی، حاصل رابطه دو سویه فرد و دولت است، این رابطه از یک سو وفاداری فرد به دولت را تضمین می‌کند و از سوی دیگر نشان می‌دهد که دولت باید از تک‌تک افراد خود حمایت کند. به نظر می‌رسد با تحولات و تحولات بسیار آسیب‌زاد حوزه اقتصادی و نادیده گرفتن حقوق مسلم شهروندی، رابطه مردم جامعه ما و دولت، به ناچار دچار تنش‌ها و چالش‌هایی شده و فاصله و عدم اعتماد این دو، هر روز بیشتری می‌شود. آن‌هم در شرایطی که مدت زیادی از انتشار منشور حقوق شهروندی از سوی دولت تدبیر و امید نمی‌گذرد. منشوری که اغلب شهروندان آن‌را مطالعه کرده‌اند و اکنون از حقوق‌خاص و ویژه خود

به لحاظ عملی نمی‌توان پذیرفت که یک نظام سیاسی بدون تحقق شهروندی، بتواند مردم‌سالار باشد. نکته اساسی و مهم در تحقق شهروندی و مردم‌سالاری، وجود قواعد عادلانه‌ای است که رابطه دولت و افراد را تنظیم می‌کند

آگاهند و همین آگاهی آنان را به سوی مطالبه‌گری سوق داد است. اما جای پرسش اصلی درست همین جاست که دولت، تاجه میزان خود را در برابر این آگاهی و مطالبه‌گری، مسئول می‌داند و تاجه میزان توان پاسخ‌گویی به مطالبات مردم را دارد و تاجه حد می‌تواند آنان را در شرایط بحرانی امروز، به همراهی و همدلی با خود و درک شرایط موجود، فراخواند؟ دکتر موسوی شهروندی را شرط تحقق مردم‌سالاری می‌داند و چنین ادامه می‌دهد: به لحاظ عملی نمی‌توان پذیرفت که یک نظام سیاسی بدون تحقق شهروندی، بتواند مردم‌سالار باشد. نکته اساسی و مهم در تحقق شهروندی و مردم‌سالاری، وجود قواعد عادلانه‌ای است که رابطه دولت و افراد را تنظیم می‌کند. برخورداری از هویت ملی و حمایت دولت از فرد نیز از طریق تأمین حقوق مدنی، به‌ویژه تأمین برابری قانونی و مشارکتی حاصل می‌شود. با توجه به شرایط امروز که شامل افزایش

مشکلات معیشتی مردم، کود و بحران در مسائل اقتصادی، بازی‌های جناحی و تلاش و تحرک برخی مسئولان در جهت منافع شخصی است و وزنه حق و عدالت و هویت‌طلبی اقتصادی و سیاسی به‌سوی دولت و بدنه‌اش، سنگین است و نه به‌سوی منافع ملی و نیاز مردم، به‌نظر می‌رسد دولت باید بیش از پیش در میان مردم حضور داشته باشد و در رابطه‌ای رویاروی و چهره‌به‌چهره، با پذیرش کاستی‌ها و مشکلات، با جلب مشارکت مردم، سعی در حل مشکلات موجود داشته باشد. چرا که تاریخ چند دهه اخیر ثابت کرده، مردم ما هنوز پای‌بند ارزش‌های خود هستند و در شرایطی که دولت دست‌یاری به‌سوی آنان دراز کند، ملت لبیک گویند، همراهی و همدلی خود را به دولت و دولت‌مردان ثابت خواهد کرد.

پذیرید سیاسی نیست پس حشش کنید!

کار گرانی هستند که بیش از شش ماه است حقوق نگرفته‌اند، تجمع کرده‌اند فقط برای گرفتن حق‌شان که هیچ جنبه سیاسی هم ندارد. اما به‌جای رسیدگی به مشکل‌شان، به جای درک‌شان از سوی دولتی که ادعای تدبیر دارد و بر پایه‌های اعتقاد دینی استوار است که دستور داده است دستمزد کارگر را بیش از خشک‌شدن عرقش باید پرداخت، دستگیر می‌شوند؛ چون از سوی هیچ مسئولی منتصب نشده‌اند و در نهایت آن قدر در سرما و گرم‌ادر انتظار گرفتن حق‌شان پاه می‌کنند که یا خودشان خسته می‌شوند و از پامی‌افتند و سراغ دست‌فروشی و زباله جمع‌کنی می‌روند یا دیگران آن‌ها را به جای بهتری که آب خنک هم دارد می‌برند. کافی است فقط یکی از این مسئولان یک‌بار سوار مترو شود و از حال و روز دست‌فروشان داخل قطار گرفته تا دست‌فروشان درون و بیرون ایستگاه‌ها به حال و روز جامعه‌ای که به‌ظن قریب به یقین در آن زندگی نمی‌کنند پی ببرند. کدام یک از مسئولان می‌داند که حتی گدایی کردن و دست‌فروشی در این شهر سرفق‌لی دارد؟ کدام یک از آنانی که سنگ خدمت با وجود بازنشستگی را به سینه می‌زند، می‌داند آن دست‌فروشی که این‌جولوی در ورودی و خروجی ایستگاه متروی انقلاب در هر دو معنای استعاری و واقعی آن - ایستاده و دارد جنشش را فریاد می‌زند چرانمی‌رود در داخل قطار جنشش را بفرودش؟

این فقط یک یادآوری است

«از آن جا که رئیس جمهور در پیشگاه قرآن کریم و در برابر ملت ایران بر پشتیبانی از حق، عدالت و حمایت از آزادی و حرمت اشخاص و حقوق ملت در قانون اساسی، سوگند یاد کرده است: - با استناد به «حقوق ملت» که به روشنی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصریح شده و با عنایت به

مسئولان مامشغول چانه‌زنی بر سر ابقای‌شان پس از بازنشستگی است و نیز افزایش نرخ بنزین، و نه گران‌شدن نان و نه گران‌تر شدن بی‌رویه اقلام و ارزاق ضروری مردم که صرفاً برای زنده‌ماندن و گذران، ناچار از خریدن آن‌ها هستند

این که دولت موظف است حق حیات برخورداری از کرامت انسانی، عدالت آزادی و زندگی شایسته را برای همه شهروندان ایران، اعم ایرانیان مقیم داخل یا خارج از کشور فارغ از جنسیت سن، میزان بهره‌مندی از مواهب مادی وضعیت اقتصادی یا سلامتی جسمی ذهنی و روانی، گرایش سیاسی - اجتماعی، سبک زیستن، باور مذهبی نژاد، قومیت و زبان رعایت و محقق کند - نظر به این که حقوق شهروندی، بر اصولی هم چون کرامت انسانی، صیانت از حقوق و آزادی‌های غیرقابل سلب، حاکمیت مردم، برخورداری همه مردم از حقوق انسانی مساوی، منع تبعیض و حمایت یکسان قانون از همه افراد ملت مبتنی است؛ با توجه به این که استیفای حقوق و آزادی‌های مدنی و سیاسی از جمله آزادی اندیشه، بیان و دسترسی به اطلاعات و تبادل آن، آزادی مطبوعات و رسانه‌ها، حق نقد و نظر و نظارت همگانی، حق سکونت و آزادی رفت و آمد، حق برخورداری از تابعیت حق تعیین سرنوشت و اداره شایسته امور کشور به اتسکای آرای عمومی از طریق نظام انتخاباتی سالم، شفاف و رقابتی و همه‌پرسی آزاد، حق تأسیس اداره، عضویت و فعالیت در تشکل‌ها احزاب و انجمن‌های مدنی و صنفی حق شرکت آزادانه در اجتماعات و راهپیمایی‌ها و سایر حقوق، تنها با تعهد مسئولیت‌پذیری و اراده سیاسی دولت امکان‌پذیر است؛

- نظر به اینکه مشارکت مردم در حیات اجتماعی به برخورداری بدون تبعیض شهروندان از حق بهره‌مندی از نظام اقتصادی شفاف و رقابتی، حق مالکیت، برخورداری از مسکن، تغذیه و آب آشامیدنی سالم، رفاه و تأمین اجتماعی فراگیر، خدمات بهداشتی و درمانی، کار و اشتغال شایسته، آموزش و تحصیلات عالی و مشارکت در حیات فرهنگی، منوط است؛

نظر به همه این‌ها و بسیاری از همین‌ها، ملت هنوز و همواره در انتظار عمل دولت به وظایف و سوگندهایش روزشماری می‌کند. هر چند، این روزها ملت، در حال گذراندن دوران سختی از زندگی خود به‌عنوان یک «انسان» و شهروند کرامت‌مند، اما فراموش

نهادها و مراجع حقوقی و قضایی باید با وضع قوانینی جدید و همچنین تجدیدنظر در قوانین فعلی کشور در جهت حمایت از کودکان تصمیمات جدی اتخاذ کنند. زیرا کودکان امروز آینده سازان فردا هستند؛ بنابراین هر جامعه‌ای برای رشد و تعالی باید به پرورش این گروه سنی توجه ویژه داشته باشد. از این رو رسیدگی به وضعیت حقوق کودکان یک ضرورت انکارناپذیر است. پیرومطالب مطرح شده عنوان نکته آخر به خانواده‌ها تاکید می‌شود، وقت گذاشتن و اختصاص دادن زمانی مناسب و کافی برای توجه و نظارت در انجام فعالیت‌های کودکان یکی از نکات کلیدی در تربیت و پرورش فرزندان محسوب می‌شود تا بتوانند والدین با شناخت صحیح نیازهای کودک خویش از بروز بسیاری از مشکلات و آلام بشری در زندگی جلوگیری به عمل آورند، زیرا کودکان سالم جامعه سالم‌ر می‌سازند. البته خانواده‌ها به خصوص پدران و مادران می‌توانند برای هموار کردن مسیر فرزندپروری از مساعدت‌ها و کمک‌های مشاوران و روانشناسان نیز استفاده کنند تا با پرورش سرمایه‌های اجتماعی ارزشمند و همچنین شهروندانی مسئول و علاقمند به امور جامعه، آینده‌ای روشن برای ایران عزیزمان رقم‌بزنند.

از گوشه و کنار

۵۶۹ درصد مردم ایران در مناطق سیل خیز ساکن‌اند

مدیرکل دفتر کنترل سیلاب و آبخوان‌داری سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری ایران گفت ۵۶۹ درصد از مردم در مناطق سیل خیز زندگی می‌کنند. به گفته ابوالقاسم حسین پور، ۱۵ میلیون نفر ساکن مناطقی هستند که در معرض سیل است. او درباره پیشگیری از سیل در این مناطق افزود: «یک میلیون و ۵۰۰ هزار هکتار از اراضی کشور با هدف پیشگیری از سیل تاکنون تحت پوشش فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری قرار گرفته است که ۲۲۰ هزار هکتار آن برای جلوگیری از خسارت به شهرها بوده است.»

ورود آتش‌نشانی به ساختمان‌های پایتخت مجاز شد

معاون پیشگیری سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران از فراهم شدن امکان بازدید ایمنی از تمامی ساختمان‌های پایتخت خبر داد.

محمود قدیری در باره امکان بازدید ایمنی از ساختمان‌های موجود در سطح شهر گفت: همواره یکی از مشکلاتی که پیش روی آتش‌نشانی وجود داشت بازدید ایمنی از ساختمان‌های موجود بود، چرا که متأسفانه در موارد متعددی اجازه بازدید به آتش‌نشانان داده نمی‌شد یا حتی در برخی موارد تصمیمات آتش‌نشانی قدرت اجرایی لازم را نداشت. با هماهنگی انجام شده با مقام قضایی بعد از بازدید ایمنی از ساختمان با توجه به شرایط موجود به مالک فرصت داده می‌شود که نواقض را حل و فصل کند. اگر در موعد مقرر نسبت به رفع مشکلات و خلاءهای ایمنی اقدام نکند ساختمان با مجوز مقام قضایی لمب خواهد شد.

فراموشی مرگ دو بی‌خانمان در کنار در بسته گرمخانه

حسین مهاجر، کارشناس آسیب‌های اجتماعی، گفت: مرگ دو کارتن‌خواب در تهران بر اثر سرما و اهمال حوزه مربوطه جای تأسف دارد زیرا در پی این اتفاق نه کسی مسئولیت پذیرفت، نه کسی عذرخواهی کرد.

نیمه آبان امسال دو بی‌خانمان در کنار یکی از سامان‌سراها در حال بازسازی فوت کردند. هر چند مسئولان شهری اعلام کردند مرگ این دو تن به خاطر سرما نبوده است، بلکه بر اثر مصرف بیش از حد متادون و حبشیش فوت شده‌اند، اما بررسی نشان داد این ادعا درست نیست. این اتفاق هیچ بازتابی در شورای شهر تهران نداشت و هیچ کدام از اعضای شورای نسبت به این اتفاق در صحن توضیحی از شهرداری نخواستند. بعد از دو هفته نیز مرگ این دو بی‌خانمان فراموش شد، بی آن که کسی از مسئولان شهری توضیحی در این رابطه بدهد.

مهاجر گفت: این که روابط عمومی منطقه‌ای در واکنش به مرگ کارتن‌خواب‌ها این گونه فرافکنی کند، جایز نیست. در واقع اورژانس حاضر در محل امکان تشخیص علت مرگ و یا ساعت مرگ متوفی را ندارد. جای سوال دارد با کدام آزمایش و یا تست در محل توانسته‌اند نوع مصرف اجساد را تشخیص دهند؟ آیا کالبدشکافی در محل و در گوشه خیابان انجام شده است که علت مرگ و ساعت مرگ را تشخیص داده اند؟ بهتر است به‌جای فرافکنی و تشویش اذهان عمومی تمهیدات لازم برای جلوگیری از این اتفاقات صورت پذیرد.

رعایت حقوق کودکان، یک اصل ضروری سلامت روان است

چالش‌های حقوق کودکان

فائزه تانص، دکترای روانشناسی عمومی

کودکان به لحاظ شرایط جسمی و روحی جزو اقشار آسیب‌پذیر در جوامع مختلف بشری محسوب می‌شوند، بطوریکه آنان در بحران‌ها، جنگ‌ها و درگیری‌های خانوادگی نخستین قربانیان رویدادها و حوادث تنش‌زا هستند. بنابراین به دور از هر گونه تعصب و نژاد، باید به حقوق آن توجه شود. دیدگاه روانشناسی معتقد است برخورداری از حقوق انسانی یکی از مهمترین نیازهای حیاتی کودکان به حساب می‌آید که اگر برآورده نشود ممکن است به سلامت جسمانی و روانی این خردسالان آسیب‌پذیر صدمات جدی وارد کند. از این رو با توجه به اینکه تک‌تک انسان‌ها سازاوار بهره‌مندی از حقوقی یکسان و اساسی هستند که جزء لاینفک وجود آنهاست، کودکان نیز

از این قاعده مستثنی نیستند. بنابراین کودکان و خردسالان همچون بزرگسالان قابل احترام‌اند و باید حقوق آنان همچون دیگر افراد بزرگسال جامعه مورد توجه قرار گیرد. روانشناسان معتقدند کودک به دلیل نزدیکی بودن به می‌دء فطرت و داشتن دلی پاک و همچنین مصون بودن از زشتی‌ها، از سرشتی سالم و بدور از آلودگی برای تربیت‌پذیری برخوردار است. براین اساس تربیت صحیح و مناسب، فراهم آوردن شرایط لازم برای رشد و پرورش توانمندی‌های بالقوه، رفع نیازهای اولیه و اساسی، و همچنین انس و مهریانی با کودک می‌تواند بستر مناسب را برای شکوفایی استعدادهای وی فراهم سازد. بنابراین از آنجایی که نوزادان انسان در نهاد خانواده پایه عرصه حیات می‌گذارند، از این رو مهمترین کانون حمایت از کودک، خانواده است؛ به این ترتیب بسیار مهم است والدین شرایطی‌ایمن برای فرزند خویش بوجود آورند. چنانچه کودک در بستر خانواده خویش احساس امنیت و آرامش نکند، شاهد

پرورش نسلی فاقد اعتماد به نفس کافی خواهیم بود که در آینده در برابر مصائب و مشکلات، ضعیف و ناتوان عمل خواهند کرد. در همین راستا روانشناسان معتقدند برای امن بودن بستر و محیط پرورش کودک باید گریه‌ها و نیازهای او دیده شود؛ باید حضور مناسب و پاسخ‌گویی از سوی وی درک و فهمیده شود تا در وجود او دبستگی‌ایمن شکل بگیرد به این ترتیب دنیا برای او همچون یک محیط ناایمن تجسم نمی‌شود. کودکان هم انسان هستند؛ آنها نیز مستحق برخورداری از حقوق اساسی و ابتدایی بشرند و شایسته احترامی هستند که تمام اعضای خانواده بزرگ بشری باید از آن بهره‌مند باشند.

بر اساس مطالب ذکر شده و پژوهش‌های روانشناسی در زمینه آسیب‌شناسی، کودکان و نوجوانان، در همه جوامع از حقوق متناسب با شرایط آن جامعه برخوردارند اما این حقوق گاهی از اوقات به علت شرایط سسنی و ناتوانی در وضعیت جسمانی در برخی جوامع و مناطق نادیده گرفته می‌شود و این مسأله صدمات فراوانی را بر جسم و روان آنان وارد می‌کند. بنابراین حفظ حقوق و مراقبت از شکوفه‌های زندگی در زمره یکی از مهمترین وظایف والدین، همچنین بزرگسالان است. برای تحقق این امر به‌عنوان یک اصل اساسی،